

menysprear amb malvolença. I això, exactament això, era ésser modern i el que es portava. Les conseqüències d'aquest fenomen són, evidentment, un estancament total de les entitats cíviques que només viuen pendents de la subvenció de l'amo o polític de torn, que les manipula i paralitza, i el que havia començat bé per als catalans, ha acabat bé per als espanyols. TV3 n'és un paradigma, que entre altres coses ha canviat aquella presentació i aquell logotip que ens deixava a tots meravellats i cofois, per aquest ridícul triangle que no se sap ben bé què és.

Bé, tot això m'ha vingut al cap, pensant que en Salvador Alsius avala el llibre de l'Ivan Tubau, aquest de la ceba. Deia, suara, que sempre se'n surten amb la seva, perquè tenen molts recursos, i aquell qui no poden convèncer, el compren.

Perquè els altres avaladors ja sabem qui són, i què fan: del Fité, no val la pena ni parlar-ne, i el Francesc Candel és com en Lerroux, però pobre de debò, un miserable. Per què, si no, gosava qualificar els patriotes bascos de "gudaris de merda", en un article a l'"Avui"? Ell sí que és un "guerrero" de merda, i al servei de l'oligarquia espanyolista; els catalans hauríem de començar a conèixer-los; però, com deia, sabem qui són, i només se'ls creu qui se'ls vol creure; és massa fàcil contradir-los, però Alsius, almenys al principi, parlava molt correctament, no solia dir coses tan increïbles com ara "ahorcar", "canxa", "torneus" i "trofeïjos", i un etc... interminable que es veu que ha d'ésser el català (?) del futur. Sincerament no hauria dit mai que l'Alsius apostés pel català, i pels qui es mofen de Pompeu Fabra. Deu tenir unes bones raons de pes. O potser no es vol jugar la feina?

ALS 125 ANYS DE LA NAIXENÇA DEL MESTRE POMPEU FABRA

• (Josep Miracle)

La naixença del Mestre es va escuadre el dia 20 de febrer de 1868. I tinc una gran por que la fita del 125 anys no serà tampoc vista i que el gloriós aniversari passarà també sense pena ni glòria per responsables i irresponsables, com sense pena ni glòria ha passat un centenari tan important com el de l'inici de l'apostolat del Mestre.

I ara que en faig memòria, diré ben alt que no sé com agrair al Príncep d'Andorra i bisbe de la Seu d'Urgell i a la benemèrita Comissió d'Homenatge al Mestre que ell presideix, i a totes les entitats culturals que de totes les terres de parla catalana s'han adherit a la commemoració que he tractat de fer ben palesa amb la publicació d'un "Diccionari Nacional de la Llengua Catalana"; i també diré ben alt que no puc deixar de sentir de cap manera l'amarguesa, el profund dolor de constatar com l'antifabrisme d'aquests darrers temps ha cuejat d'una manera francament escandalosa.

Recordeu-ho. L'antifabrisme ha estat capaç d'engegar una enquesta que ha demanat l'espai de quatre pàgines senceres del diari "Avui" (18 d'agost de 1990) en la qual s'ha ben demostrat que tant els enquestadors com els enquestats no saben que ja fa més de vuitanta anys que existeix l'Institut d'Estudis Catalans, com exactament ignoren que ja fa també una vuitantena d'anys que es creuen haver posat de moda ara, tant per causa de la superbiosa envejota dels mateixos membres de la Filològica (que com m'havia explicat el Mestre ja en aquells començos,

hi va haver de patir tant), com per la indisciplina que n'era la més directa causa.

L'antifabrisme d'ara no té, doncs, res de nou. I la indisciplina que l'ha fet renéixer, tampoc. Per això ara, en commemorar els 125 anys de la naixença de Pompeu Fabra no em sé estar de recordar el que ja tinc explicat en les pàgines 75-76 primer i en les 81-82 després del meu darrer llibre "A Catalunya, en català", i que fan més comprensible que com més vell em faig més l'ànima meua regalimi sang davant la injustícia, del vergonyós menyspreu que es té per a la més alta figura que ha tingut la nostra llengua.

Tinc dit en aquelles primeres pàgines: "Els diferents intents de crear una acadèmia ben nostra van fracassar sempre per la causa de sempre: la indisciplina. Sempre. Exactament com ha passat en aquests temps d'ara, i que l'autor al qual m'he referit no fa pas massa podrà comprovar en les pàgines 59-65 del meu llibre "Entre l'ahir i el demà", on tindrà la sorpresa de veure que en el mateix Institut d'Estudis Catalans, ja en els primers temps de la Filològica es va fomentar, com es fomenta encara avui, aquest horrible pecat que, de cara a la llengua, és la indisciplina. I en dic "l'horrible pecat" perquè la indisciplina fa molt més difícil l'establiment d'una veritable normativa, una normativa de debò, autèntica, tal com ja va ser inspirada a Pompeu Fabra, i lluny, ben lluny, de la que pretenen imposar els indisciplinats que patim en la nostra actual decadència. No hi tornem, que ja en tenim massa experiència".

I també tinc dit en aquelles altres segones pàgines: "És, doncs, l'Institut d'Estudis Catalans el que ja fa vuitanta anys que ha de fer i encara no ha fet el seu, el que l'ha de realitzar, no fugint de fam i de feina amb allò de recomanar oficialment un diccionari engiponat a la bona

de Déu per una empresa editorial, sinó redactat responsablement pels membres de la Secció Filològica de l'Institut. Entesos. Però anem a pams: quin ha de ser el diccionari oficial, el de debò, el que faci autoritat, el per antonomàsia Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans? El que lògicament ha de ser el resultat de l'arreglada i dels estudis que d'una vuitantena d'anys ençà l'Institut ha d'haver fet tant com a conseqüència del despullament de les creacions literàries com de l'examen de les distintes maneres dels parlars comarcals? O bé aquell dels cinquanta milions de mots que diu que se'n dirà Diccionari del català contemporani i que segons conveni del 1988 han de fer i de pagar conjuntament l'Institut i el Ministeri? O encara potser aquell altre que no es podrà acabar mai, cada any afegint un nou suplement de falsejaments al Diccionari Fabra? O tal vegada es tractarà d'un altre que voldrà donar categoria d'oficialitat a aquella samfaina catalano-castellana-britànica que ja es comença a coure en aquella paella que és el "Suplement" del 1990? No en sé absolutament res. Que els elements responsables en facin la tria, i de resultes, l'elecció. Però, per l'amor de Déu i de tots els sants!, que la facin sempre seguint la consigna i el mestratge de Pompeu Fabra, consigna i ensenyaments encaminats, com tots sabem i com l'Institut d'Estudis Catalans sap més que tots els catalans plegats, a depurar i a nacionalitzar la nostra llengua, vestida a la catalana i no disfressada amb les millors gales de la forasteria".

I bé: ara jo voldria que Déu ens il·luminés tots, els de dalt i els de baix. Voldria, sobretot, que els indisciplinats antifabristes d'ara fessin examen de consciència, que deixessin de banda la superbiosa vanitat, i s'adonessin que la nostra llengua no és pas verinosa, que Pompeu Fabra tenia tota la raó del món quan ens deia que el català és la

nostra llengua nacional i és, per tant, respectabilíssima, i que, perquè ho és, l'hem de voler com més depurada millor, sense cap necessitat d'empastifar-la amb aquells centenars de castellanismes i de barbarismes que els redemptors de darrera hora hi han volgut incorporar. Així és com festejarem millor els 125 anys del naixement de Pompeu Fabra.

ELS NEOLOGISMES EN EL CATALÀ ACTUAL

• David Casellas i Gispert (Girona)

Avui en dia, per causa de la ràpida evolució científica i cultural de la societat, s'introdueixen en el català paraules noves a un ritme que, fins fa poc temps, era impensable. La major part d'aquests neologismes són mots tècnics, usats solament en un camp concret de la ciència. N'hi ha molts d'altres, però, que han assolit un ús generalitzat entre la gent del carrer. El que sembla clar és que cal establir quins d'aquells neologismes han d'ésser admesos en el futur diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans i quins altres són possiblement el fruit d'una moda i, per tant, no acabaran per generalitzar-se. Al meu entendre, hi hauria d'haver uns criteris clars que permetessin de decidir a partir de quin moment cal incorporar una paraula nova i, alhora, que ens indiquin quina escriptura hem d'adoptar per a aquest mot, a fi que sigui respectuosa amb el geni de la llengua. Aquest és el repte més important que tenim per tal que el català esdevingui una llengua actualitzada i amb un futur brillant.

No cal dir que la llista de neologismes és enorme, per la qual cosa en aquest breu article solament en veurem una petita mostra, la major part dels quals és tret de dues publicacions periòdiques ("El Punt" i

"Avui") i llurs suplementes ("Presència" o "Avui Diumenge"). Em limito a citar-los, malgrat que en algun cas el comentari sobre l'origen i forma o formes possibles dels mots podria ésser un estudi molt interessant. Classificaré els neologismes en diferents grups, segons l'origen:

1.- Alguns corresponen al nom d'una marca comercial **rotring** (Punt 2-3-91), **mitxelins** (Avui 16-7-91), **bambes** (Avui 15-9-88), **duralex** (Avui 25-12-88)

2.- Un altre grup, el formarien aquells neologismes que són cultismes formats per composició de dos elements: **telemàtica** (Avui, 16-1-92) **parquímètre** (Punt 11-5-88), **oxinoteràpia** (Punt 24-1-88), **musicoteràpia** (Punt 18-11-90), **bibliopiscina** (Avui 7-8-91), **piscifactoria** (Avui 17-1-88), **papiroflexia** (Presència núm.836), **microones**, **aerotrim** (Punt 27-4-88)

3.- Uns altres neologismes són aquells que simplement són fruit d'un joc lingüístic de l'escriptor i l'ús dels quals difícilment es generalitzarà: **meritocràcia** (Avui 3-12-90), **partitocràcia** (Avui 13-11-90), **docudrama** (Presència núm. 981), **catanyol** (Lluís Payrató),...

4.- Un altre grup important de neologismes prové de les onomatopeies, en algun cas introduïdes a través de l'anglès: **cha-cha-cha** (Avui 14-10-88), **crack** (Punt 18-1-88), **sniff** (Avui 21-10-88)...

5.- També, molt sovint, el neologisme apareix per l'elisió d'un element: **videoclip** > **clip** (Avui 5-2-92); fer la pilota > **pilota** (Punt 18-8-91); busca persones > **busca** (Punt 11-8-91); estar o donar de baixa > **baixa** (Avui 16-1-88); cursa contrarellotge > **contrarellotge** (Avui 7-9-88); discoteca > **disco** (Punt 16-8-88); forn de microones > **microones**; galeta maria > **maria**; la variant de la carretera > **la variant** (Punt 16-1-88) vehicle tot terreny > **tot terreny** (Avui 29-1-